
VPKB STRUCTUUR

Werkboek bij de cursus

*Verenigde Protestantse
Kerk in België*

Vorming

Inleiding

De Verenigde Protestantse Kerk in België is een kerk met heel veel diversiteit. Deze diversiteit kenmerkt onze gemeenschap. Het is een historische gegroeide diversiteit zoals de naam 'verenigde' wil aangeven. Een diversiteit die eveneens tot uitdrukking komt doordat de verschillende geloofsstromingen een plaats hebben gekregen tot in de constitutie toe.

Die verscheidenheid is in de afgelopen decennia nog sterker geworden. Onze gemeenten kennen veel mensen uit de migratie vaak uit verschillende denominaties.

Ook in onze kerkenraden en bestuursraden nemen deze nieuwkomers plaats, maar zij niet alleen. Er komen ook steeds vaker mensen in de kerkenraad die hoewel protestants opgevoed toch niet vertrouwd zijn met de structuren.

Al deze nieuwe kerkenraadsleden vinden het soms moeilijk om de vergaderingen te volgen als is het maar omdat ze de afkortingen niet kennen maar ook niet begrijpen waarom er veel energie gaat naar bijvoorbeeld districtsvergaderingen en synodedocumenten.

Met dit document wil het vormingswerk een korte inleiding geven. We hebben ons beperkt tot het noodzakelijke. Het is immers de bedoeling dat het document handzaam blijft en niet veel tijd vraagt om door te nemen.

De gespreksvragen kunnen gebruikt worden om stil te staan bij het waarom? Het zijn open vragen in de hoop dat deze het gesprek op gang zullen brengen tussen hen die (redelijk) nieuw zijn en wie gepokt en gemazeld zijn in de VPKB.

Uw reacties en bevindingen kunt u ons zeker bezorgen. In een volgende versie kunnen we deze dan verwerken. Het besef niet volledig te kunnen zijn helpt misschien wel het gesprek hierover.

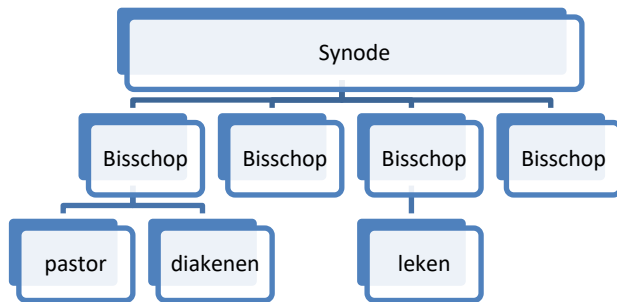
Veel plezier dus bij de bespreking.

december 2020
ds. Eefje van der Linden

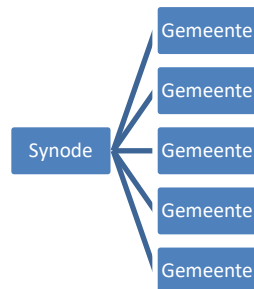
1. KERKMODELLEN – Niet elke kerk kiest voor hetzelfde model.

Met een ruwe schets kan gezegd worden dat kerken zijn in te delen in drie modellen. Deze kerkmodellen zijn allen te beargumenteren vanuit de Bijbelse teksten. Of dit al dan niet juiste interpretaties zijn laten we in het midden.

* Er is het episcopale model: daar ligt de leiding bij de bisschoppen die bevoegdheden delegeren. In de R.K gaat dit samen met een hiërarchische beslissingsstructuur maar niet noodzakelijk. Wel gaat dit vaak samen met beroep op een apostolische opvolging.

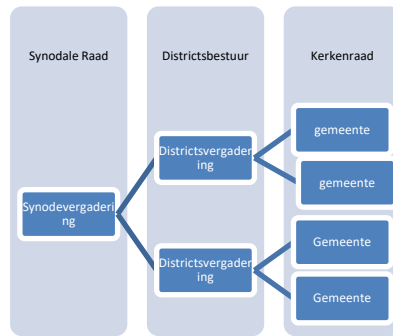
* Er is het congregationalistische model: daarin ligt de uitoefening van de leiding bij de plaatselijke gemeente (de congregatie) met de gemeentevergadering in het middelpunt. De gemeente heeft een volledige autonomie. Alleen het hoogst noodzakelijke wordt bovenplaatselijk geregeld en uiteraard is er onderling overleg. De congregationalistische kerken leren dat alle gemeenten “zelfstandig” zijn .

* Tussen die beide in staat het presbyteriaal-synodale model daarin berust het bestuur van de kerk bij de ambtelijke vergaderingen (dit zijn vergaderingen waarin de ambtsdragers mogen deelnemen). De gemeenten hebben autonomie maar staan deze gedeeltelijk af ten behoeve van de samenwerking.

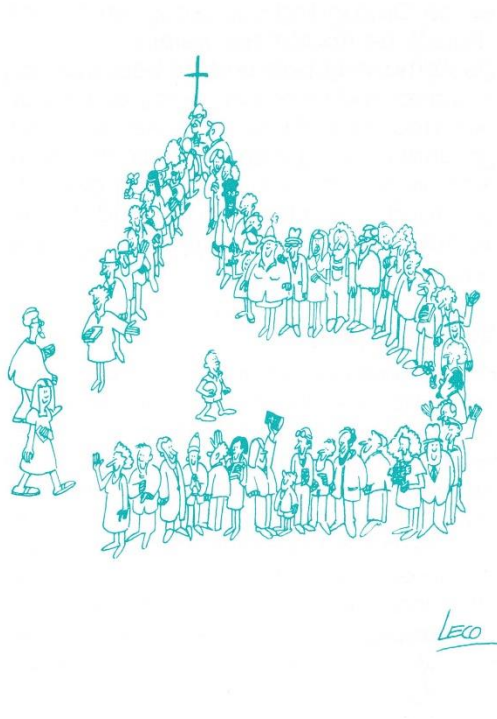
Het presbyteriaal synodaalsysteem bestaat uit eigenlijk twee aparte systemen. Het synodale systeem gaat ervan uit dat er een sociale structuur nodig is om de gemeenten op de nationale vlak bijeen te houden en goed te besturen.

Het presbyteriale systeem gaat uit van priesterschap van alle gelovigen. Dit betekent concreet dat de vergaderingen uit ambtsdragers bestaan waarbij de niet-dominees in de meerderheid zijn..

Gespreksvragen:

1. Welke sterke en zwakke punten heeft het presbyteriaal-synodaal kerkmodel
2. Kijk goed naar onderstaande cartoon. Welk kerkmodel ziet u hierin?

2. Welke structuur heeft de VPKB?

De Verenigde Protestantse Kerk in België is een kerk met een presbyteriaal-synodale structuur waar de verantwoordelijkheden verdeeld zijn: over sommige zaken beslist de plaatselijke kerkenraad en over andere zaken beslissen de meerdere bovenplaatselijke vergaderingen. Deze structuur gaat uit van een algemeen priesterschap der gelovigen en een mondigte gemeente.
(Door te klikken op de tekst kunt u doorspringen naar het onderwerp)

Plaatselijk

[Gemeentevergadering](#)
[Kerkenraad](#)
[Bestuursraad](#)

District

[Districtsvergadering](#)
[Districtsbestuur](#)

Landelijk

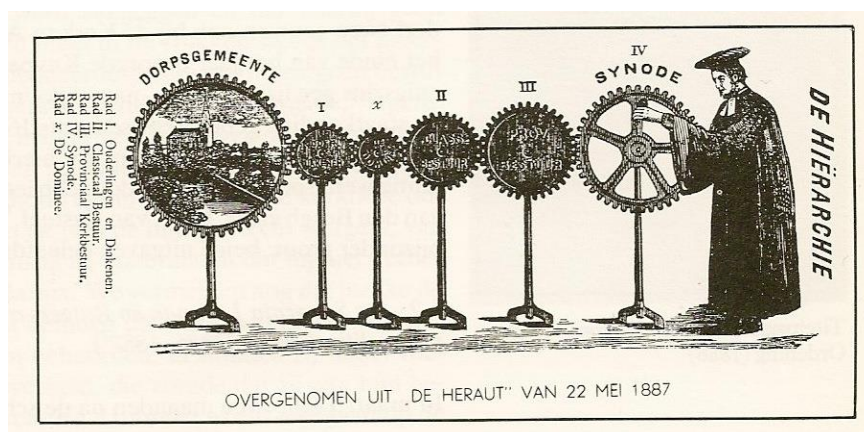
[Synodevergadering](#)
[Moderamen](#)
[Synodale Raad](#)

De VPKB kent ook verschillende gespecialiseerde groepen [de coördinaties](#) en werkgroepen

Een administratief orgaan vertegenwoordigt de VPKB bij de overheid: [ARPEE](#)

Gespreksvragen:

1. De VPKB heeft een presbyteriaal-synodale structuur maar er waait een congregationalistische geest. Kunt u van deze laatste voorbeelden van noemen?
2. Kijk eens naar de onderstaande afbeelding. Welke kritiek en ook angst spreekt uit deze afbeelding van Kuyper? (Classis is te vergelijken met het district).
3. Is deze angst ook vandaag nog terecht in de VPKB? Hoe draagt uw gemeente er toe bij dat er een wisselwerking ontstaat en er geen één richtingsverkeer wordt?

Plaatselijk

Gemeentevergadering

De gemeentevergadering is het hoogste gezagsorgaan in de basisdemocratie van de plaatselijke gemeente. De gemeentevergadering is samengesteld uit alle stemgerechtigde lidmaten. Ze verkiest de lokale ambtsdragers, ouderlingen, diakenen en predikant(en). Ze komt minstens één keer per jaar bijeen. Ze verleent kwijting aan de bestuursraad voor de financiën. Ze beoordeelt, via plenaire bespreking van het jaarverslag, het werk van de kerkenraad.

Kerkenraad

Iedere gemeente heeft een eigen kerkenraad. Hij is samengesteld uit predikanten, ouderlingen en diakenen. De kerkenraad (minimum 5 en soms 10 of 12 leden sterk) is verantwoordelijk voor de geestelijke belangen van de gemeente. De predikant is ambtshalve lid van de kerkenraad.

Bestuursraad

Naar aanleiding van de wet van 4 maart 1870 inzake de stoffelijke belangen van de erediensten werden in de protestantse gemeenschappen bestuursraden (het equivalent van kerkfabrieken in de katholieke eredienst) opgericht. De bestuursraad is een bij wet ingesteld orgaan met rechtspersoonlijkheid. De bestuursraad stelt rekeningen en begrotingen op en staat in voor de materiële omkadering (kerkgebouw, infrastructuur) van de eredienst. En staat ook in voor de communicatie met de gemeentelijke overheid en provincie.

VZW

In sommige gemeente is er ook sprake van één of meerdere vzw's. Dit zijn ieder eigen rechtspersonen en bijv opgericht om als eigenaar op te treden van gebouwen.

Opdracht:

1. Kijk eens naar de kerkorde. U kunt deze als pdf downloaden op de VPKB Website:
<https://nl.protestant.link/constitutie-kerkorde/>

In artikel 3 van de constitutie leest u welke beslissingsorganen de VPKB kent.
Welke zijn dat op plaatselijk niveau:

2. In artikel 12 staat wie de leiding heeft van de plaatselijke gemeente. Wie is dat?

3. In artikel 12.3 staat de taak van de bestuursraad beschreven, onder wiens verantwoordelijkheid valt de bestuursraad?

4. Spreek eens met een kerkenraadslid en bestuurslid en vraag hen hoe in uw plaatselijke gemeente de verhouding tussen kerkenraad en bestuursraad vorm krijgt.

District

Districtsvergadering

De Verenigde Protestantse Kerk in België (VPKB) telt 6 districten. Een district is een regionaal samenwerkingsorgaan, tussen de plaatselijke gemeente en de synodevergadering in. De Verenigde Protestantse Kerk in België is vlekkendekkend op het territorium aanwezig. Er is met andere woorden geen enkele plaats of regio die niet ressorteert onder één van de (4 Franstalige en twee Nederlandstalige) districten. De technische leiding van de districtsvergaderingen (het verloop van de zittingen) ligt in handen van een afzonderlijk samengesteld bureau: het moderamen.

De districten zijn:

- Oost-West Vlaanderen ([OWVL](#))
- Antwerpen-Brabant-Limburg ([ABL](#))
- Oost-Henegouwen, Namen en Luxemburg
- West-Henegouwen
- Luik
- Franstalig Brabant

•

Districtsbestuur

Ieder district wordt geleid door een team samengesteld uit predikanten en niet-predikanten. Dit districtsbestuur is verantwoordelijk voor de goede werking van de districten. Hierbij mag (zoals in alle beleidsorganen van de VPKB) het aantal predikanten het aantal niet-predikanten nooit overtreffen. Het districtsbestuur staat in voor het dagelijks beleid.

Gespreksvragen:

1. Zie artikel 21 van de constitutie. Welke drie bevoegdheden heeft de districtsvergadering.
2. Spreek eens met een kerkenraadslid die afgevaardigd is naar de districtsvergadering en vraag hem of haar of de districtsvergaderingen een onderwerp op de agenda zijn.
3. Welke concrete zaken worden besproken op districts-nivo?
4. Wat zijn concrete taken van het districtsbestuur volgens ds. Elly Bouwman?
5. Komt de districtsvergadering toe aan de deze drie bevoegdheden? Waarin slaagt ze wel of niet?

Hieronder de gemeenten in kaart van OWVL en ABL

Landelijk

Synodevergadering

De synodevergadering is in principe het hoogste beleidsorgaan in de kerk. Ze is georganiseerd op nationaal niveau. Synodevergadering-het hoogste beleidsorgaan
Ze is bevoegd: alle zaken die niet uitgesproken tot de bevoegdheid van de districtsvergaderingen of de kerkenraden behoren. Ze neemt besluiten en stelt aanbevelingen op met het oog op de opbouw en de uitstraling van de Kerk. Zij bepaalt het financiële beleid van de Verenigde Protestantse Kerk in België en stelt de begroting vast. Zij keurt de rekeningen goed en verleent decharge aan de Synodale Raad en de penningmeester. Ze benoemt de Synodale Raad en onderzoekt diens beleid.

Aan het hoofd van de synodevergadering (een 80tal personen) staat een bureau: het moderamen. Ieder district is op het niveau van de synode vertegenwoordigd door een aantal afgevaardigden. In principe is er één afgevaardigde per twee gemeenten. Ook de aalmoezeniersdiensten en sommige andere diensten zijn op de synode aanwezig.

De synode neemt met meerderheid van stemmen beslissingen die de kerk nationaal binden. Ze is als kerkelijk wetgevend orgaan ook de enige instantie (vergelijkbaar met een nationaal parlement), die de constitutie en kerkorde kan wijzigen. Zij verkiest de synodevoorzitter.

Moderamen van de synodevergadering

Het moderamen van de synodevergadering wordt verkozen om de twee jaar. Het bestaat uit een moderator en twee vice-moderatoren. Verder zijn er twee secretarissen per taalrol. Een aalmoezenaar zorgt voor de geestelijke begeleiding van de synodevergadering.

Synodale Raad

De synodale raad is als uitvoerende macht verantwoordelijk voor het dagelijks beleid van de Kerk tussen twee synodevergaderingen in. Aan het hoofd staat de voorzitter van de synodale raad, die hiervoor voltijds is vrijgesteld. De voorzitter van de synodale raad is een actief tweetalige predikant met minstens 10 jaar beroepservaring in een plaatselijke gemeente. De voorzitter wordt bijgestaan door twee vice-voorzitters, gekozen door de synode: één Nederlandstalige en één Franstalige. Ze worden zoals alle andere leden om de vier jaar verkozen door de synodevergadering. Ieder district heeft een door de synode verkozen afgevaardigde evenals een plaatsvervanger. Tenslotte telt de synodale raad (10 leden) ook een nationale penningmeester.

Gespreksvragen:

1. Kijk eens naar art 26 van de constitutie. Hier worden de bevoegdheden besproken van de synodevergadering. Noem deze.
2. Welke werkgroep is ingericht om van met name artikel 26.4 werk te maken?

3. Bekijk eens artikel 29 over de bevoegdheden van de synodale raad.
 Beluister nog eens mevr. Tamar Blokland. Zij benoemt wat de synodale raad concreet doet.
 Wat benoemt zij vooral (meerder antwoorden zijn mogelijk)
- Het bemiddelen bij conflicten
 - Het uittekenen van financieel beleid
 - Initiatieven ten aanzien van de opbouw en uitstraling van de kerk
 - De vele contacten met commissies, werkgroepen, districten
 - Uitvoeren van de afspraken in de synodevergadering
 -
4. Bekijk eens artikel 29 over de bevoegdheden van de synodale raad.
 Beluister nog het fragment van ds. Marc Loos.
 Welk bevoegdheid geeft hij veel aandacht (meerder antwoorden mogelijk):
- Het bemiddelen bij conflicten
 - Het uittekenen van financieel beleid
 - Initiatieven ten aanzien van de opbouw en uitstraling van de kerk
 - De vele contacten met commissies, werkgroepen, districten
 - Uitvoeren van de afspraken in de synodevergadering
 -
5. Wat denkt u dat nodig is om mee te kunnen denken met het beleid op nationaal niveau.

Coördinaties

De coördinaties staan door hun verschillende specialisaties de kerk bij in het vervullen van haar roeping en het stimuleren van het gemeentelven. Steeds zijn er twee coördinatoren (een Franstalige en een Nederlandstalige) verantwoordelijk voor de leiding van een coördinatie. Zij worden gekozen door de synode.

De synodevergadering heeft vier nationale en twee communautaire coördinaties ingesteld

- A) [Coördinatie Ambten](#)
- B) [Coördinatie Bezinning en dialoog](#)
- C) [Coördinatie Kerk en Wereld](#)
- D) [Coördinatie Administratie en Financiën](#)

De [Communautaire Coördinaties](#)

(afzonderlijk functionerende commissies in de twee taalgebieden, Franstalig en Nederlandstalig)

ARPEE

ARPEE is een afkorting van ADMINISTRATIEVE RAAD VAN DE PROTESTANTS-EVANGELISCHE EREDIENST.

De ARPEE bestaat uit twee grote vleugels

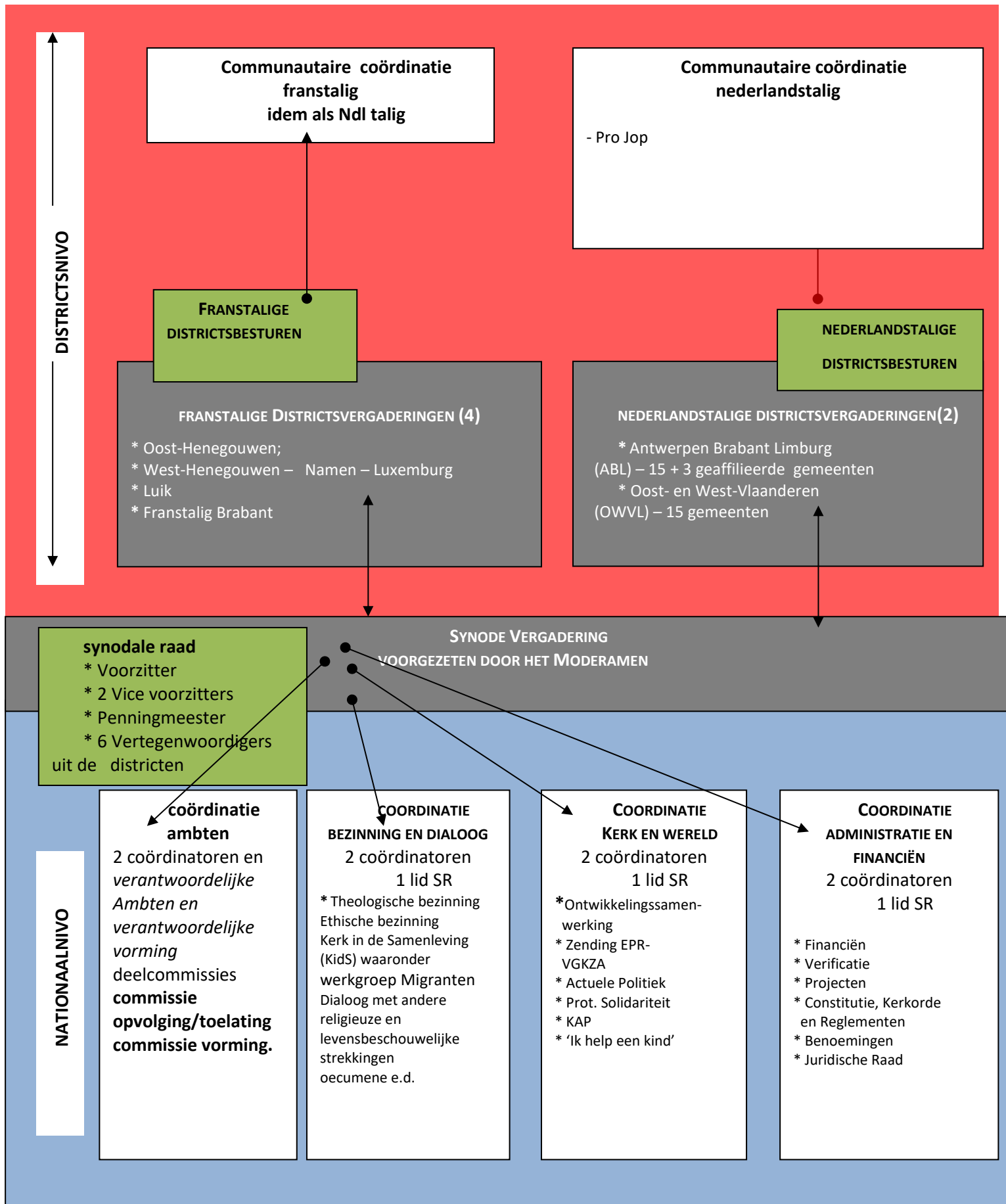
1. de Synode van de VPKB en
2. de Federale Synode (vele evangelische en pinkstergemeenten) die samen het administratief orgaan vormen. Dit administratief orgaan vertegenwoordigt de beide vleugels bij de overheid. Dit orgaan regelt vanaf 2003 alle financiële zaken van beide synodes.

Binnen de ARPEE zijn verschillende commissies aan het werk, die gaan over de gezamenlijke belangen van de verschillende diensten:

- legeraalmoezeniersdienst
- aalmoezeniersdienst in de strafinrichtingen
- aalmoezeniersdienst in de ziekenhuisinstellingen en de rust- en verzorgingstehuizen
- protestants godsdienstonderwijs in de Franse en de Duitstalige Gemeenschap
- protestants godsdienstonderwijs in de Vlaamse Gemeenschap

Gespreksvragen:

1. Wie van uw gemeente maakt deel uit van een coördinatie, commissie of werkgroep?
2. Schept dit een bijzondere band met het onderwerp? Krijgt het onderwerp bijvoorbeeld extra aandacht op de kerkenraadsvergadering, in de kerkbrief, of op een gemeente-avond?
3. Ook als uw gemeente geen band heeft met een coördinatie, commissie of werkgroep door een gemeentelid, welke 'specialisatie' krijgt dan extra aandacht? En hoe kunt u de andere diensten ondersteunen?

synode bureau – ondersteuning voor de gehele kerk

- * Voorzitter
- * Secretariaat
- * Boekhouding
- * Administrateur generaal
- * PEGO
- * Communicatie verantwoordelijke